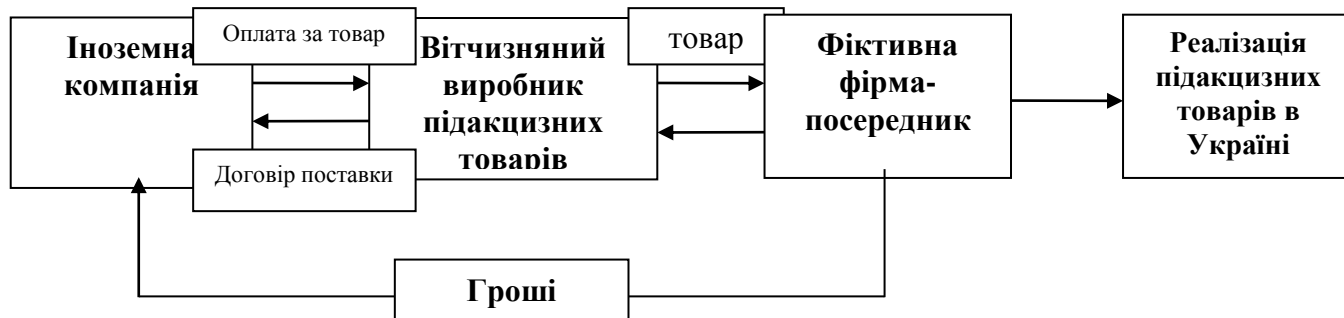

отримання грошових коштів з бюджету надають фіктивні документи про проведення господарських операцій і виникнення права на відшкодування податку на додану вартість з бюджету.

О. Воронкова наводить схему здійснення зовнішньоекономічної діяльності під прикриттям псевдоекспорту та псевдоімпорту. Платник ПДВ (декларант) ухиляється від сплати податку під час подання митної декларації на товари чи послуги, фактичні поставки яких не відбуваються. Тоді сума нарахованого ПДВ у складі договірної ціни перераховується на лорорахунок, оминаючи бюджет. Загрозливих масштабів набуває заниження та скорочення ввізного мита через незаконне користування пільгами за допомогою фальсифікації митних документів: зміни назви, коду товару; заниження митної вартості; зміни якості, сорту товару тощо.

Рис.1. Одна із схем ухилення від сплати митних платежів при здійсненні ЗЕД

Ухилення від сплати податків шляхом приховування імпорту у вигляді транзиту через митну територію полягає у наступному. Товар відправляється за адресою підприємства-резидента його ж транспортом і ввозиться на територію України контрабандним шляхом. Як правило, для цього використовується автомобільний транспорт. Для приховування факту незаконного ввозу товару може складатися пакет фіктивних документів про перевіз товару по території України. Одним із різновидів таких правопорушень є так званий "перерваний транзит". Товар документально транспортується через територію України на адресу підприємства-нерезидента, розташованого за межами митної території України. Фактично товар розвантажується на території України і реалізується без сплати відповідних митних платежів. Для виявлення таких порушень фіскальні органи мають можливість перевірити дійсність вивозу таких вантажів через митний кордон України. Система контролю дозволяє це зробити, але відповідні органи не завжди роблять таку перевірку з різних причин, в тому числі з мотивів отримання неправомірної вигоди.

Література:

1. Додін Є. В. Митна злочинність: поняття та структура // Митна справа. - №3. – 2010. – с. 17-29.
2. Бачинин В.А. Философия права и преступления. - Харьков: Фолио, 1999. - 607 с.

Тетяна Гудзь

Тернопільський національний економічний університет
Науковий керівник: к.е.н., старший викладач Гуцул І. А.

ПОДАТКОВІ ПРЕФЕРЕНЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ В ПЕРІОД ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ

В умовах ринкових відносин пільги виступають необхідною передумовою для активного використання всіх податкових інструментів з метою економічного і правового регулювання соціальних процесів стимулювання розвитку виробництва. Пільги повинні мати постійний, сталий характер і не бути амністією для платників податків. Найголовнішим завданням податкових пільг є рівність у сфері оподаткування, виходячи з матеріального становища суб'єкта оподаткування.

Трансформація вітчизняної економіки відбувається разом із змінами як зовнішнього, так і внутрішнього середовища глобалізаційних процесів. Для гармонізації взаємовідносин у ринкових умовах господарювання важливим чинником слугує відпрацювання механізму оптимально обмеженого впливу держави на розвиток економічної сфери, яке зумовлює реформування, насамперед, податкової системи у реалізації податкових преференцій [1].

У сучасних умовах економічної кризи та реформування податкової системи постає питання постійного пошуку шляхів підвищення ефективності податкових систем і забезпечення державних фінансових потреб, з одного боку, а з іншого – зменшення податкового тиску на суб'єкти економіки й оптимізації видатків держави [2].

Діючий механізм пільгового оподаткування в Україні має багато недоліків і, водночас, великий регулюючий потенціал. Саме за допомогою реформованого, виваженого пільгового оподаткування можна вирішити нагальні проблеми: залучити невикористані ресурси для наповнення державного бюджету та забезпечити умови для активізації інвестиційного процесу, стимулювання розвитку пріоритетних галузей народного господарства. Значну увагу проблемам визначення впливу податкових пільг на формування дохідної частини бюджету, а також виявлення недоліків й удосконалення системи пільгового оподаткування приділяють у своїх дослідженнях вітчизняні науковці: Василевська Г. В., Головань М. М., Загорський В. С., Захарін С. В., Куценко Н. А., Крисоватий А. І., Луніна І. О., Федосов В. М., Єфіменко Т. І. та ін. Податкові пільги особливо ефективні для тих країн, де розвиток економіки характеризується недостатнім рівнем розвитку інфраструктури внутрішнього фінансового ринку, дефіцитом довгострокових фінансових ресурсів, великим тіньовим сектором, неконкурентним середовищем у наданні послуг. За таких умов фінансова система в цілому працює малоефективно, а в сфері регулятивного впливу держави на модернізацію та стимулювання інноваційно-інвестиційних процесів пільги залишаються чи не єдиним дієвим і достатньо ефективним інструментом впливу. При цьому фіскальна ефективність пільг є занадто високою.

Податкові пільги завжди були і залишаються об'єктом особливої уваги і зацікавленості всіх платників податку, оскільки наявність комплексу податкових пільг означає повне або часткове звільнення юридичних і фізичних осіб від обов'язкових платежів [3]. Причому, по-перше, надання таких пільг повинно бути виваженим процесом, а по-друге – одночасно вирішувати питання про компенсаційні заходи щодо дохідної частини бюджету. Одним з дієвих важелів регулювання соціально-економічних процесів, що відбуваються в державі, є податкові пільги. Податкові пільги – це часткове або повне звільнення фізичних чи юридичних осіб від податків. Вони є одним з елементів податкової політики і переслідують як економічні, так і соціальні цілі. Використовуючи податкові пільги, держава регулює певні економічні процеси і забезпечує соціальний захист окремих груп населення. Перелік податкових пільг визначається законами України, ПК України, інструкціями Міністерства фінансів України, інструкціями ДФС України про порядок нарахування та сплати тих чи інших податків та іншими нормативними актами.

Найпоширенішими видами податкових пільг є [4]:

- повне або часткове звільнення від сплати деяких податків;
- податкові скидки для окремих підприємств, галузей, регіонів;
- неоподатковуваний мінімальний рівень прибутків;
- виключення з оподатковуваних прибутків деяких витрат платників податків;
- повернення раніше сплачених податків (податкова амністія).

В умовах, що склалися, єдиним напрямом податкового «реформування» є запровадження галузевих пільг. На макроекономічному рівні хотілося, щоб різні преференції було скасовано в процесі кодифікації законодавства. Зазвичай пільги в Україні запроваджують, прикриваючись шляхетними цілями. Одним із аспектів сумнівного надання пільг є створення в країні зон зі спеціальним режимом оподаткування, які ліквідували 2005 року і їх відновлення стоїть на порядку денному. Пропонували чітко обмежений перелік пільг для вкрай депресивної території, на якій були розташовані потужні підприємства імпromу, що потребували підтримки. Досвід був позитивним, але загалом хорошу ідею створення спеціальних зон в Україні змарнували.

Деякі зони створювали для того, щоб без сплати мита та ПДВ імпортувати різноманітну продукцію, зокрема продукти харчування та товари народного споживання. Загалом було б доцільно звести всі пільги в окремий розділ кодексу, аби об'єктивно оцінити бюджетні втрати.

Зараз преференції розсіяні по різних законах (не завжди податкових), галузевих указах президента, постановою уряду тощо. Об'єктивно, якщо держава хоче підтримати найвразливіші галузі економіки, доцільно повертати частину сплачених податків відповідним підприємствам, а підприємства, у свою чергу, повинні чітко усвідомлювати, що дані кошти повинні бути направлені на модернізацію основних фондів виробництва. Для того щоб податкові пільги не перетворювалися в необґрунтовані податкові втрати, доцільно проаналізувати практику застосування схем державної підтримки та за результатами аналізу внести пропозиції щодо доцільності внесення змін до діючих схем або їх скасування, розробки нових механізмів державної підтримки.

У цілому ефективне використання податкових пільг повинно носити прозорий характер, оскільки це веде до стимулювання розвитку реального сектору економіки, що сприяє залученню іноземних і вітчизняних інвестицій, стимулювання виробництва, досягнення збалансованості економічного розвитку відповідних регіонів країни, ефективного розміщення та використання їх матеріальних, трудових та інших ресурсів.

Література:

1. Василевська Г. В. Особливості функціонування преференційного оподаткування в Україні / Г. Василевська // Світ фінансів. – 2012. – Вип. 4. – С. 49.
2. Черніков Д. Держдопомога компаніям: потрібні зміни / Д. Черніков // Економічна правда. – 2012. – С. 12.
3. Тімарцев О. Ю. Податкові пільги як інструмент регулювання та стимулювання економіки / О. Ю. Тімарцев // Економіка. Фінанси, грошовий облік і кредит. – 2013. – Бізнесінформ. – С. 262-267.
4. Зленко І. В. Напрями використання податкових пільг для забезпечення економічного зростання в Україні / І. В. Зленко // Збірник наукових праць Донецького державного університету управління. – 2014. – Вип. 176 «Фінансово-банківські механізми державного управління економікою України». – С. 278. – (Серія Економіка).

Марія-Оксана Гузюнь

Тернопільський національний економічний університет
Науковий керівник: к.е.н., доцент Сидорович О.Ю.

ПОПЕРЕДЖЕННЯ МИТНИХ ДЕЛІКТІВ: ЗАРУБІЖНІ ОРІЄНТИРИ ТА ВІТЧИЗНЯНІ РЕАЛІЇ

Митні делікти – це особливий вид злочинності, що обумовлює й виникнення особливої системи заходів, засобів та методів боротьби з нею. У світі є ряд нормативних актів, що врегульовують особливості протидії митним злочинам: Конвенція ООН 2000 року, Міжнародна конвенція про взаємну адміністративну допомогу у відверненні, розслідуванні та припиненні порушень митного законодавства від 09.06.1977 року. До них слід додати ще й ті, що знайшли своє закріплення в угодах, укладених КМУ та митною службою з відповідними структурами зарубіжних країн. Це зокрема передбачено ст. 19 Конвенції ООН «Спільне розслідування», в якій закріплено, що держави-учасниці розглядають можливість укладання двосторонніх або багатосторонніх угод чи домовленостей, в силу яких у зв'язку зі справами, що є предметом розслідування, кримінального переслідування або судового розгляду в одній або декількох державах, заінтересовані компетентні органи можуть створювати органи з проведення спільних розслідувань. Конвенція пропонує проводити деякі специфічні оперативно-слідчі дії, що входять до операції, контрольована поставки за згодою заінтересованих держав-учасниць. Так, ст. 20 «Спеціальні методи розслідування» Конвенції передбачає: якщо це допускається основними принципами її внутрішньої правової системи, кожна держава-учасниця, у межах